

POSTANOWIENIE

25 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 25 września 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa W. Z.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółce akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z 1 lutego 2023 r., XXVII Ca 477/19,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[SOP]

UZASADNIENIE

Pozwany Bank S.A. w W. (dalej: bank) wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie, oddalającego apelację pozwanego od wyroku Sądu pierwszej instancji w sprawie z powództwa W.Z o zapłatę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jako przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego ujętego w pytaniu, „czy w procesie z powództwa wyłącznie jednego z kilku kredytobiorców, będących stroną umowy kredytu denominowanego do franka szwajcarskiego [...],

w którym żądanie pozwu obejmuje wyłącznie zasądzenie zwrotu nienależnych świadczeń [...] prawidłowe zastosowanie art. 385¹ § 2 k.c. wymaga dla uznania, że umowa po eliminacji postanowień niedozwolonych nie może dalej wiązać (upada, staje się nieważna), pouczenia przez sąd orzekający wyłącznie powoda o konsekwencjach uznania umowy za nieważną i odebrania od niego oświadczenia o świadomości tych konsekwencji i zgodzie na nieważność umowy, czy też [...] poinformowania [...] o konsekwencjach nieważności umowy wszystkich kredytobiorców i odebrania ich stanowisk, odnośnie nieważności umowy kredytu” (s. 2 skargi).

Skarżący przedstawił obszerny wywód dotyczący opisanego wyżej problemu. Jednocześnie jednak jedyny zarzut skargi kasacyjnej obejmował niewłaściwe zastosowanie art. 405 w zw. z art. 410 § 2 w zw. z art. 385¹ § 2 k.c. przez niezasadne uznanie kwot zapłaconych pozwanemu przez powoda (z zamiarem spełnienia świadczeń z umów kredytu) za świadczenia nienależne. Zdaniem pozwanego obie umowy kredytu pozostają bowiem ważne także po wyeliminowaniu z nich postanowień uznanych za niedozwolone.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przywołanie przyczyny kasacyjnej unormowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (zob. postanowienie SN z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Istotność problemu prawnego wyraża się w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (zob. postanowienie SN z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11). Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14).

Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej

sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (zob. postanowienie SN z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie skargi do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak i ochronę praw prywatnych. Zagadnienie prawne powinno mieć więc taki wymiar problemowy, aby udzielona przez Sąd odpowiedź miała znaczenie dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w sprawie, w której pytanie zostało zadane, a jednocześnie – dzięki uniwersalnemu ujęciu – odpowiedź ta uzyskiwała walor aplikacyjny w rozstrzyganiu innych spraw.

Przedstawiony przez skarżącego problem nie występuje w sprawie, a nadto nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego. Ponadto ewentualne wątpliwości związane z kwestią udzielania pouczeń powodom będącym konsumentami zostały już rozwiane przez orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Zacytowane na wstępie pytanie nie ma znaczenia dla sprawy, gdyż (z wyjątkiem przypadku nieważności postępowania) w postępowaniu ze skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy jest związany podstawami skargi – co wprost wynika z art. 398¹³ § 1 k.c. Tymczasem pozwany nie podniósł zarzutów dotyczących problemu wielości kredytobiorców i samodzielnego dochodzenia roszczeń od banku tylko przez jednego z nich. Niezawarcie kwestii, których dotyczyć ma „istotne zagadnienie prawne”, w ramach podstaw skargi sprawia, iż zagadnienie takie, nawet jeżeli istotnie miałyby doniosły charakter, nie może być rozważane przez Sąd Najwyższy. W efekcie nie zachodzi przyczyna kasacyjna z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., gdyż zagadnienie to nie występuje w sprawie.

Skarżący nie wyjaśnił również, dlaczego jego zdaniem wątpliwości może budzić to, czy sąd rozpoznający sprawę powinien był pouczać o konsekwencjach możliwej do przyjęcia oceny tej sprawy podmioty trzeciej, niebędącej stroną postępowania. Bank nie wskazał możliwej podstawy prawnej takich działań, nie wyjaśnił też, jakie znaczenie miałyby mieć stosowne „poinformowanie” podmiotów trzecich ani jaki charakter dla rozstrzygnięcia miałyby mieć ich zgoda. Brak wyjaśnień tych kwestii daje się jednak wytłumaczyć tym, iż – co dla strony reprezentowanej przez zawodowego pełnomocnika powinno być oczywiste – nie istnieje podstawa prawna uzależniająca treść rozstrzygnięcia sprawy od udzielenia

przez sąd określonych informacji podmiotom trzecim; polski porządek prawny (obejmujący także prawo Unii Europejskiej) nie zna również instytucji wyrażania przez podmioty niebędące stronami zgody w kwestii przekładającej się następnie na wydanie rozstrzygnięcia określonej treści.

Na marginesie należy dodać, że wątpliwości pozwanego zdają się wynikać z błędnego postrzegania przezeń skutków, jakie wywołuje uwzględnienie przez sąd żądania zapłaty opartego na twierdzeniach dotyczących m.in. nieważności umowy łączącej pozwanego z powodem (oraz innymi podmiotami). Wypada zatem przypomnieć, że uwzględnienie takiego żądania nie przesądza – w żadnej konfiguracji podmiotowej – kwestii innej niż to, czy pozwany winien był zapłacić powodowi określoną kwotę (zob. wyrok SN z 13 maja 2021 r., V CSKP 73/21, OSNC 2022, nr 2, poz. 19, i przywołane tam orzecznictwo).

Co więcej, w wyroku TSUE z 7 grudnia 2023 r., C-140/22, SM i KM przeciwko mBank S.A., orzeczono również, iż art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że w kontekście uznania w całości nieważności umowy kredytu hipotecznego zawartej przez instytucję bankową z konsumentem ze względu na to, iż umowa ta zawiera nieuczciwy warunek, bez którego nie może ona dalej obowiązywać, stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą wykonywanie praw, które konsument wywodzi z tej dyrektywy, jest uzależnione od złożenia przez tego konsumenta przed sądem oświadczenia, w którym twierdzi on, po pierwsze, że nie wyraża zgody na utrzymanie w mocy tego warunku, po drugie, że jest świadomy z jednej strony faktu, że nieważność wspomnianego warunku pociąga za sobą nieważność wspomnianej umowy, a z drugiej – konsekwencji tego uznania nieważności, i po trzecie, że wyraża zgodę na uznanie tej umowy za nieważną. Tym bardziej niezasadne byłoby tamowanie uprawnień konsumenta przez wymaganie, by określone oświadczenia składały podmioty trzecie.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

[J.T.]

[ms]